

SZAKPOLITIKAI ÖSSZEFOGLALÓ

Reziliencia és regeneráció – a klímaszorongás kezelése az oktatásban

Az éghajlatváltozás oktatása napjainkban leginkább az egzisztenciális veszélyeket jelentő összetett tudományos tények tanítására irányul, anélkül, hogy kellőképpen figyelembe venné a tanárok és a tanulók érzelmi befogadóképességét. Ráadásul kevésbé tanítanak az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére irányuló módszereket. A napjainkat meghatározó polikrízis elleni kollektív fellépéshez szükséges kompetenciák szintén kevés figyelmet kapnak – legyen az akár a belső fejlődést, akár a társadalmi átalakulást elősegítő készség.

A fiatalabb generációk nem kapnak segítséget ahhoz, hogyan birkózzanak meg az időjárási szélsőségek (viharok, áradások stb.) vagy a klímaváltozással kapcsolatos jelenségek értelmezésével, mint a tengerszint-emelkedés. A fiatalokat nem készítjük fel az olyan problémákkal való szembenézésre sem, mint a természettől való elszakadtság, vagy a társadalmi marginalizáció. Ez hozzájárul a gyermekek és fiatalok szorongásának növekedéséhez, ami pusztító társadalmi következményekkel járhat.

Ez a szakpolitikai összefoglaló azzal a javaslattal fordul az oktatáspolitikai döntéshozókhoz és a szakemberekhez, hogy támogassanak egy olyan mélyreható reformot, amely az oktatás minden szintjére és a pedagógusképzésekre is kiterjedne – az egyéni, a társadalmi és a bolygó szintű egészség és jóllét érdekében. Egy transzformatív klímaváltozási reziliencia oktatás szükségessége mellett érvelünk. Ezen újfajta pedagógiai megközelítés célja a klímaszorongás enyhítése, a tanárok és a tanulók közötti együttműködés elősegítése az éghajlatváltozási reziliencia és regeneráció érdekében – ami egy mély társadalmi átalakulás alapja lehet. Szorgalmazzuk, hogy jöjjenek létre olyan programok, amelyek támogatják az oktatókat, segítik az éghajlati reziliencia és regeneráció témájú továbbképzéseket, valamint a kollektív fellépést. Ez a CLARITY projekt keretében készült anyag egyrészt a [szakirodalom](#) áttekintésére, másrészt pedagógusokkal folytatott konzultációkra épül.

CLARITY - az Európai Unió által finanszírozott Erasmus+ projekt, amely a Lundi Egyetem ([IIIEE](#) és [LUCSUS](#)), a [One Resilient Earth](#), a [Legacy17](#), a [Climate Creativity](#), a [Real School Budapest](#) és a [The Vision Works](#) közös irányítása alatt valósul meg (2023-2026). A projekt célja, hogy segítsen a fiataloknak a klímaszorongástól elmozdulni a reziliencia, a kreativitás, a kapcsolatteremtés és a regeneráció felé. Ennek eszköze a transzformatív pedagógia.

A CLARITY projekt támogatja a pedagógusok kompetenciáinak fejlesztését a fiatalok klímaszorongásának legyőzéséhez; olyan integratív megközelítéseket szorgalmaz, melyek összekapcsolják a belső rezilienciát az átalakulás külső dimenzióival. Mindez új pedagógiai megközelítések, keretek és eszközök alkalmazását feltételezi az oktatás minden szintjén. A projekt keretében ezek az eszközök az európai tanárképzésben kerülnek tesztelésre és alkalmazásra, elsősorban Németországban, Magyarországon, Svédországban és Norvégiában. Létrejön továbbá egy online központ is, amely a tananyagok megosztására szolgál majd, és egyúttal hozzáférést biztosít egy olyan nemzetközi pedagógus-közösséghez, akik elkötelezettek a közös tanulás és egymás támogatása iránt.

A CLARITY projekt új pedagógiai modelleket, eszközöket, tanárképzési programokat, valamint egy online közösséget biztosít a pedagógusok számára. Ezek a világ legkülönbözőbb tájairól származó új kutatásokon és úttörő kísérleteken alapulnak. A projekt azon kívül, hogy hasznos forrásokat nyújt és betekintést kínál az éghajlatváltozási reziliencia és regeneráció transzformatív oktatásába, ezt Európa-szerte és azon túl is terjeszteni kívánja.

Ha szeretne részt venni közös alkotómunkánkban, vagy szeretné megkapni hírlevelünket, kérjük, itt vegye fel a kapcsolatot velünk: contact@transforming-climate.education

Vészhelyzet van... ..

A klímaváltozás hatással van a gyermekek és fiatalok egészségére és jóllétére

A gyermekek az éghajlatváltozás hatásainak leginkább kitett csoportok közé tartoznak. Egyre több bizonyíték van rá, hogy a klímaváltozás érzelmileg és mentálisan is megviseli a gyermekeket és fiatalokat. A klímaválság fokozódásával az európai gyermekek és fiatalok egyre inkább meg fogják szenvedni az időjárási szélsőségeket és környezetükben lezajló mélyreható változásokat.

A fiataloknak – életkoruknak megfelelően – tanulniuk kell arról az egzisztenciális fenyegetésről, amelyet a klímaváltozás okoz egyéni, közösségi és globális szinten, az embereket és más élőlényeket illetően is. Ugyanakkor ha érzelmileg túlterheljük őket ezzel, az árthat a mentális egészségüknek, hiszen a szorongás és stressz az agy szerkezetének tartós megváltozásához, és ezáltal súlyos mentális egészségügyi problémákhoz vezethet. Az érzelmi túlterhelés kiválthatja a tehetetlenség érzését is, és a klímaváltozással kapcsolatos fellépés tagadáshoz vagy apátiához vezethet.

A pedagógusoknak nincs eszköztárunk a klímaszorongás enyhítésére, magukra vannak hagyva e problémával

Minden pedagógus célja az, hogy átadja azt a tudást és azokat a készségeket a fiataloknak, amelyekre szükségük lesz egy egészséges és sikeres élethez. De a pedagógusoknak általában nincs sem megfelelő felkészültségük, sem tananyaguk a klímaváltozás problémáinak tárgyalásához. A pedagógusok nagyon sok stresszt élnek meg, rendkívül túlterheltek, gyakran számolnak be saját mentális egészségük romlásáról azok is, akik a már rendelkezésre álló tananyag segítségével tanítanak az éghajlatváltozásról.

A megkérdezett tanárok úgy érzik, nincsenek felkészülve arra, hogy enyhítsék akár a maguk, akár a diákjaik növekvő klímaszorongását. Nincs elég idejük erre, és nem kapnak hozzá szakmai támogatást sem, nincs a kezükben megfelelő módszertan. A családok és az intézményvezetők is hajlamosak a hagyományos tantermi oktatáshoz ragaszkodni, annak ellenére, hogy a klímaszorongás kezelésére egyre inkább drasztikusan új módszerekre lenne szükség.

A tanárok gyakran nem rendelkeznek sem kompetenciákkal, sem megfelelő támogatással ahhoz, hogy aktív résztvevői legyenek egy éghajlatváltozási rezilienciát és regenerációs képességet ösztönző társadalmi átalakulásnak

A klímaszorongást súlyosbítja az a tény, hogy általában csak a felszínnel foglalkozunk, ahelyett hogy egy belső fejlődésre és egy alapvető társadalmi átalakulásra törekednénk. A hosszú távú reziliencia kialakítása megköveteli az elkerülhetetlen veszteségek elfogadását, bizonyos változásokhoz való alkalmazkodást, valamint az egyéni, a kollektív és a bolygó egészségére és jóllétére irányuló rendszerszintű változásokat.

A tanulóknak nem csak az eszükre, hanem a szívükre és a kezükre is szükségük van ahhoz, hogy megértsék, átérezzék a klímaváltozás problematikáját, és kreatívan részt vehessenek a kezelésében. A kutatók és gyakorlati szakemberek egyre inkább elismerik a szociális-érzelmi és viselkedési tanulás jelentős szerepét. A képzelet és a kreativitás szintén kritikus fontosságú az éghajlatváltozással és annak hatásaival szembeni küzdelemben. Az éghajlatváltozási reziliencia oktatásához elengedhetetlen a transzformációs megközelítésű pedagógia – ami új kompetenciákat nyújthat oktatóknak és tanítványoknak egyaránt.

... mélyreható változást az oktatásban

Felszólítjuk az oktatáspolitikai döntéshozókat és az oktatási szakembereket, hogy ösztönözzenek új tanulási megközelítéseket, és hozzanak létre ehhez támogatói rendszereket, mert ez kritikus fontosságú a klímarezilienciához és a regenerálódási képességek javulásához, illetőleg a klímaszorongás mérsékléséhez.

Egy ilyen mélyreható változáshoz a következőre van szükség >>>

A klímareziliencia transzformatív oktatása felé való elmozdulás támogatása

NARRATÍVA

A klímareziliencia transzformatív oktatása új narratívát igényel:

- Mindannyiunknak, gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt, **meg kell tanulnunk eligazodni az éghajlatváltozással kapcsolatos érzelmeinkben**. A klímaváltozás miatt érzett szorongásunkat nem tudjuk kizárólag cselekvésekkel enyhíteni.
- **Folyamatosan és következetesen foglalkoznunk kell az éghajlatváltozás hatásaival – egyszerre pszichés és fizikai/lakóhelyi szinten**. Ahhoz, hogy hosszútávú rezilienciát alakítsunk ki, újjá kell teremtenünk a közösségeinket, és helyre kell állítanunk a helyi ökoszisztémákat.
- **Foglalkoznunk kell a klímaválság társadalmi-ökológiai szintjeivel is**. Ebbe beletartoznak az új, alternatív életformák, továbbá új kapcsolódások és közös cselekvések, amelyben részt vesznek a pedagógusok, a diákok, és a helyi közösség is.
- Az éghajlatváltozási reziliencia transzformatív oktatásával lehetőségünk nyílna **újfajta módon kezelni az éghajlatváltozás kérdéseit társadalmi szinten is**. A fókusz a szorongást átélő egyénekről és az ő elszigetelt cselekedeteikről átkerülhet a rugalmasabbá váló, regenerálódó, jóllétet és örömet megtapasztaló közösségekre.

MEGKÖZELÍTÉS

Az éghajlatváltozási reziliencia transzformatív oktatása új megközelítést hoz:

- **Új kompetenciákat fejleszt**, növeli az éghajlati rezilienciát, előmozdítja a regenerálódást – mindezekkel egy széleskörű és mélyreható társadalmi átalakulást céloz. A CLARITY projekt keretében, az európai GreenComp-ra alapozva egy olyan [kompetencia-keretrendszer](#) került kifejlesztésre, mely az éghajlati reziliencia transzformatív oktatását segíti.
- **Az innovatív megközelítés elengedhetetlen** az új kompetenciák fejlesztéséhez és az oktatás transzformatív átalakításához. A kognitív, társas-érzelmi, viselkedési, etikai, helyérzékeny és kreatív megközelítések kombinációja hatásosabbá teheti a tanulást a különböző típusú tanulók számára. Ez rugalmasságot igényel, és időnként osztálytermen kívüli tevékenységet.
- A közösség iskolán kívüli tagjaival – művészekkel, tudósokkal és hagyományos tudás birtokosaival – való **együttműködés** nagy jelentőséggel bír a klímaválság okainak kreatív módon történő kezelésében.
- A pedagógiai munkának a tanulók és tanárok **érzelmeivel és az esetleges traumák elismerésével** is foglalkoznia kell. Ez különösen azokban a közösségekben fontos, ahol időjárás-szélsőségeket tapasztalnak meg.

Támogatni kell az egész életen át tartó tanulást, biztosítani a pedagógusok jóllétét és támogatni a kollektív cselekvést

TÁMOGATÁS

Többszintű támogató rendszer szükséges ahhoz, hogy a pedagógusok foglalkozhassanak a klímareziliencia transzformatív oktatásával:

- **Átfogó oktatási erőforrások biztosítása:** megfelelő tanárképzés; releváns és folyamatosan frissülő tananyagok; nemzetközi szakmai közösség. A tanulás egész életen át kell hogy tartson, és folyamatos elkötelezettséget igényel.
- **Pedagógusaink jóllétének támogatása:** A pedagógusoknak komoly anyagi forrásokra és támogató rendszerekre van szükségük a klímaváltozás hatásainak kezeléséhez és az ehhez kapcsolódó fent leírt feladataik elvégzéséhez. Szükség lehet mentálhigiénés szakemberek és szervezetek bevonására is.
- **Intézményi támogatás kialakítása:** A tanároknak határozott támogatásra van szükségük a hivatalos szervektől, az intézményvezetőktől, és az érintett szülőktől is. Ez a támogatás a következőkből kell, hogy álljon:
  - **Elegendő idő** a szakmai fejlődésre és az együttműködési projektekre.
  - A tanárok munkája iránti **bizalom**.
  - **Pénzügyi források** képzésekre, tananyagokra és **új kezdeményezésekre**.

Az intézményi támogatás szakpolitikai szempontból is fontos, hiszen lehetővé teszi a klímaváltozással kapcsolatos reziliencia és regeneráció narratíváinak kibontakozását, innovatív pedagógiai módszerek integrálását, külső szakértőkkel történő együttműködést, és a közösségek oktatási erőfeszítéseibe történő széleskörű bevonását, melyek kulcsfontosságú elemei az oktatás mélyreható megreformálásának klímaváltozás területén is.

A dokumentum forrásai [itt](#) érhetők el.
Ez a forrás a [Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi](#) licence alá tartozik.